

SOSYAL BİLGİLER 6

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

- İnsanların binek hayvanları evcilleştirmeleriyle **göç ve taşımacılık faaliyetleri** daha kolay hâle gelmiştir. Zamanla **taşımacılık ve ulaşım teknolojisinin gelişmesiyle ticaret faaliyetleri de gelişmiştir.**
- Şehirler, ülkeler, medeniyetler arasında yapılan **ticaret faaliyetlerinin artması kültürel, ekonomik ve siyasi etkileşimin de artmasını sağlamıştır**
- Yerleşik hayata geçerek tarımla uğraşmaya başlayan insanlar ilk kez üretim yapmıştır. **İhtiyacından fazla üretim yapan insanlar, ihtiyaç duydukları başka ürünlerle kendi ürünlerini değiştirerek takas usulüyle** ticareti keşfetmiştir.
- **Lidyalıların MÖ 7. yüzyılda parayı kullanmaya başlamalarıyla** ticaret daha kolay ve yaygın hâle gelmiştir.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR – İPEK YOLU

- Şehirler, ülkeler, farklı coğrafyalar arasında ticaret yolları kurularak ticaret uluslararası bir ekonomik faaliyet hâline gelmiştir.
- İlk ve Orta Çağ'da **İpek Yolu** ve **Baharat Yolu** ticari faaliyetlerin en aktif yapıldığı güzergâhlar olmuştur.

➤ **İpek Yolu, Çin'den başlayıp Orta Asya ve Anadolu üzerinden geçerek Avrupa'ya kadar uzanan tarihin en önemli yollarından biri olmuştur.**

- Yüzyıllar boyunca İpek Yolu üzerinde tüccarlar büyük **kervanlar** ile ticaret yapmış, ekonomik kazanç sağlamışlardır. Tüccarlar İpek Yolu'nun geçtiği bölgelere hâkim olan devletlere **geçiş ücreti** ödemişlerdir. Ayrıca bu tüccarlar yol üzerindeki yerleşim yerlerinde yaptıkları alışverişlerle bölge halkının gelirinin artmasına büyük katkıda bulunmuşlardır.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR – İPEK YOLU

İpek Yolu, Çin'den başlayıp Orta Asya ve Anadolu üzerinden geçerek Avrupa'ya kadar uzanan bir ticaret yoludur.

İPEK YOLU

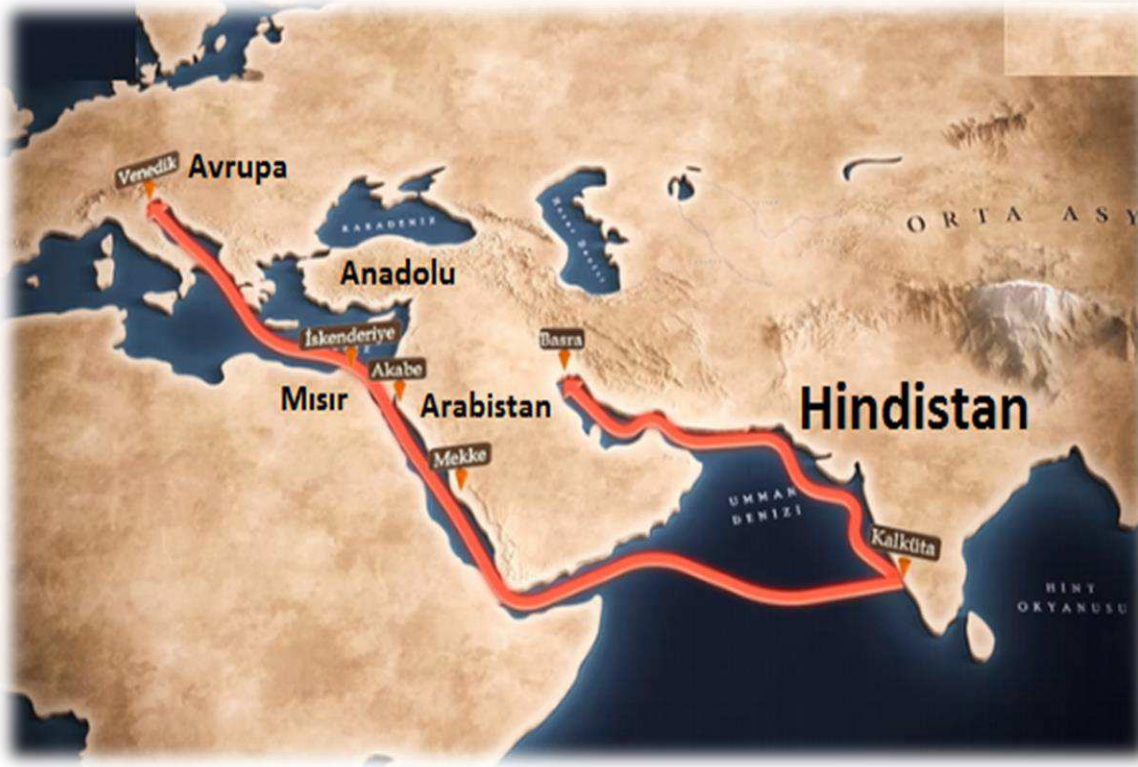
- İpek Yolu'ndan yalnızca tüccarlar değil yol üzerindeki ülkeler, şehirler hatta köyler büyük kazanç elde etmiştir.
- İpek Yolu birçok devlete cazip gelmiş ve savaşların çıkmasına sebep olmuştur. Bu yolu ele geçiren devletler **hem siyasi, hem de ekonomik güç elde etmiştir.**

- Ancak uzun süren savaşlar sebebiyle yol üzerinde güvenlik problemleri ortaya çıkmış, ticari faaliyetlerin azalmasına sebep olmuştur. Bundan dolayı İpek Yolu'na hâkim devletler yol üzerinde barışı korumaya da özen göstermişlerdir.
- **Tüccarlar yolculukları sırasında uğradıkları ülkelerin, şehirlerin ve köylerin yemeklerini, sanatlarını, kıyafetlerini öğrenmiş, başka kültürlerle tanışmışlardır.**

BAHARAT YOLU

- İlk Çağ'dan 15. yüzyıla kadar kullanılan başta baharat olmak üzere değerli kumaş, taş ve eşyaların taşındığı ticaret yoluna **Baharat Yolu** denilmiştir.

Baharat Yolu, Çin ve **Hindistan**'dan başlayarak kara ve deniz yolu ile Mısır'a ve Anadolu'ya oradan da Avrupa'ya uzanan önemli bir ticaret yoludur.

BAHARAT YOLU

- Baharatlar ağaçlardan, hoş kokulu bitkilerden, çiçeklerden, tohumlardan meyvelerden yapılan kurutulmuş ürünlerdir.
- Baharatlar İlk Çağlarda daha çok et ve ürünlerinin bozulmasının önlenmesi ve hoş olmayan kokuların maskelenmesi amacıyla kullanılmıştır.
- Baharatlar bunun yanı sıra dinî ayinlerde ve hastaların tedavisinde de kullanılmıştır. Özellikle İlk Çağ'da Mısırlıların ölülerini mumyalamak için baharatlardan faydalandığı bilinmektedir.

BAHARAT YOLU

- **Baharatın anavatanı Hindistan**, Çin gibi Uzak Doğu ülkeleridir.
 - Baharat yüzyıllarca **kara ve deniz yoluyla Uzak Doğu'dan Afrika'ya ve Avrupa'ya taşınmıştır.**
-
- **Baharata duyulan ihtiyacının fazlalığı ve baharat üretiminin birçok medeniyet tarafından bilinmemesi baharatın değerli bir ticaret ürünü olmasına sebep olmuştur.**
 - Örneğin 15. yüzyıla kadar Avrupa'da baharatın gramı gümüşle ve altınla yarışır durumdadır. Bu dönemden kalma belgelerde arazi alımları, gümrük vergileri gibi ödemelerin karabiberle yapıldığına rastlanmıştır.
 - Yine aynı dönemde **10 gram Hindistan cevizi ile yedi inek takas edildiği bilgisine ulaşılmıştır.**

BAHARAT YOLU

- Devletler **gümrük vergisi toplamak ve yolun güvenliğini sağlamak** için yol güzergâhına **kaleler** inşa edilmiştir.
 - **Baharat Yolu ve bu yolda pazarlanan ürünler ülkeler arasındaki ticaretin canlanmasını ve ülkelerin gelirlerinin artmasını sağlamıştır.** Bu yola ve yoldan elde edilen gelire sahip olabilmek için birçok medeniyet arasında savaşlar yaşanmıştır.
- ✓ Baharat Yolu'nu kullanan **tüccarlar, elçiler ve seyyahlar** kendi kültürlerine ait **yemekleri**, baharatlardan yapılmış **esans ve ilaçları** başka kültürlerle de öğretmişlerdir. Bu yolu kullananlar seyahatleri boyunca öğrendikleri gelenekleri ve satın aldıkları ürünleri kendi memleketlerine de tanıtmışlardır. Bu durum Baharat Yolu'nun **kültürel etkileşimi** de sağladığının ispatı olmuştur.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

- ✓ Ticaret yolları daha çok doğal geçitler, vadiler üzerinde kurulmuştur.
- ✓ Devletler bu yollar üzerine güvenlik ve dinlenme amaçlı olarak **hanlar, kervansaraylar** ve **derbentler** (karakol) yapmışlardır. Bu yolları tüccarlarla beraber **elçiler, ulaklar** (haberciler), **bilim insanları ve seyyahlar** da kullanmıştır.

- Orta Çağ'da Müslüman devletler; **İpek Yolu, Baharat Yolu**'na hâkim olmuş ve zenginleşmiştir.

TÜRKİYE SELÇUKLU DEVLETİ VE BEYLİKLERİN ANADOLU'NUN TÜRKLEŞMESİNE KATKILARI

Bilgi:

- Avrupalıların yaptıkları Haçlı Seferleri'nin sebeplerden biri de doğudaki ticaret yollarını ele geçirmek ve doğunun zenginliklerine sahip olmaktır.

Bilgi:

- Türkiye Selçuklu Devleti de, Anadolu'dan geçen **kara ve deniz ticaret yollarına** hâkim olmak istemiştir. Gümrük vergilerini artırmak için önemli ticaret limanları **olan Alanya, Antalya, Samsun ve Sinop** gibi şehirleri fethetmiş, komşu ülkelerle **ticaret anlaşmaları** yapmıştır.
- Ülkedeki ticaret yollarının cazibesi artırmak için tüccarların mallarını ve canlarını **sigortalamış**, yollar üzerine günümüzdeki karakollara benzeyen derbentler ve **kervansaraylar** (hanlar) inşa etmiştir. Bu sayede ülke ekonomisi hızla gelişmiştir.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

Kervansaraylar dil,
din, renk farkı
gözetmeksizin tüm
tüccarların
konaklayabileceği
dinlenme
alanlarıdır.

- Yüksek duvarlarla çevrili kervansaraylarda askerî birlikler de bulundurulmuş, böylelikle tüccarların **malları, canları ve hayvanları** güvence altına alınmıştır.
- Ayrıca tüccarların tüm ihtiyaçlarını karşılanması için, ticaret yolları üzerinde yaklaşık 40 km'lik aralıklarla kervansaraylar yapılmıştır.

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR

- Kervansaraylar tüccarların mallarını sergilemeleri ve pazarlamaları için de kullanılmıştır. Bu sebeple kervansarayların bulunduğu yerler zamanla birer **ticaret merkezi** olmuştur.

- Türkiye Selçuklu Devleti'nde kervansarayda konaklama ve tüm hizmetler üç gün boyunca ücretsiz verilmiştir.
- Böylece ülkede **ticaretin canlanması** sağlanmıştır.

3.Ünitede görüşmek üzere...

